

Zviedrijas mežrūpniecība šobrīd.

Vai lapu koku meži būs Zviedrijas kokrūpniecības nākotne?

Avots: Latvijas Meža īpašnieku un apsaimniekotāju konfederācija

Apkopojot notiekošo meža nozarē Baltijas jūras otra krastā, var pamanīt, ka Zviedrijas kokzāģētavām aktuālā tirgus situācija ir pilnīgi unikāla. Būvniecība Zviedrijā ir samazinājusies līdz nu jau šķietami tālajam pagājušā gadsimta 90. gadu krīzes līmenim. Eiropas uzņēmumu pasūtījumi zāģmateriāliem šobrīd ir ļoti mazos apjomos. Būvniecība Eiropā palēninās un izejmateriālu cenas krītas. Zviedrijas mežu īpašnieki, savukārt, uztur cenas un gaida, kad varēs veikt mežizstrādi sev visizdevīgākajos apstākļos. Tajā pašā laikā zāģmateriālu pircēji spekulē ar vēl zemākām cenām. Var teikt, ka zviedru kokzāģētavas ir “iedzītas stūrī” ...Tāpēc tās ir spiestas maksāt arvien augstākas apaļkoksnes cenas tajā pašā laikā, kad zāģmateriālu cenas krītas.

Banku pārstāvji, kas ir saistīti ar Zviedrijas kokrūpniecības sektoru uzsver, ka kokzāģētavu ieņēmumiem kopvērtējumā būs straujš samazinājums 2023. gada ceturtajā ceturksnī un tas turpināsies arī 2024. gada pirmajā ceturksnī. Šīs sarežģītās situācijas saasinājums radās jau vasaras beigās un rudens sākumā, kad strauji pieauga koksnes cenas.

Kopš pagājušās vasaras zāģmateriālu cenas tirgū ir samazinājušās par aptuveni 10 %. Lielākā daļa Zviedrijas kokzāģētavu kokmateriālus joprojām ražo ar zaudējumiem. Ieguldījumi jaudas palielināšanā tagad ir pamatīgs apgrūtinājums nozares uzņēmumiem. Banku analītiķi prognozē, ka ilgtermiņā Zviedrijas kokzāģētavu nozarē notiks konsolidācija, respektīvi, uzņēmumi apvienosies, lai varētu palikt biznesā un pārdzīvot grūtos laikus.

Šajā situācijā banku pārstāvji cer, ka nelielie kokmateriālu krājumi un ražošanas samazinājums globalā līmenī mazinās cenu dramatisko kritumu un dos labumu Zviedrijas kokzāģētavu sektoram. Glābiņš būšot meklējams Amerikas mājokļu būvniecības aktivitātēs, jo tām nākamo sešu mēnešu laikā vajadzētu palielināties.

Zviedrijas lapu koku meži – glābiņš nozarei jau tuvākajā nākotnē.

Iepriekšējo trīsdesmit gadu laikā lapu koku mežu platības Zviedrijā ir palielinājušās par 34 procentiem un veido nedaudz vairāk nekā 20 procentus no visu mežu apjoma. Skones reģions ar 50 procentiem lapu koku mežu ir ar vislielāko lapu koku mežu īpatsvaru valstī. Otrais lielākais lapu koku mežu īpatsvars ir Blekingē, kur tas ir nedaudz mazāks par 35 procentiem. Vismazākais to īpatsvars ir Dalarnas reģionā - aptuveni 14 %.

Zviedrijas meži pielāgojas mainīgajam klimatam un varam redzēt, ka “lielākais ieguvējs” ir bērzs, bet “zaudētāja” - egle.

Lapu koku daudzveidība un to komerciālās vērtības pieaugums šobrīd nozīmē, ka Zviedrijas mežu īpašnieku interese par lapu koku mežiem turpina jūtami pieaugt. Pašlaik lapu kokus galvenokārt izmanto papīrmalkas un enerģijas ražošanai. Zviedrijas speciālisti uzskata, ka sabiedrības pieaugošais pieprasījums ilgtermiņā pēc ilgtspējīgiem koksnes produktiem un prognozētais koksnes izejvielu trūkums nākotnē radīsot pilnīgi jaunu situāciju Zviedrijas lapu koku mežu izmantošanā.

Meža zinātnieki bieži uzsver, ka lapu koki veicina bioloģisko daudzveidību. Taču arī komerciālā ziņā lapu koki kļūst aizvien pievilcīgāki. Lapu kokmateriāli ir neaizstājami papīrražošanā un tiem ir daudz augstāka enerģētiskā vērtība nekā eglei un priedei. Nākotnē Zviedrijā strauji pieaugs jaukto lapu koku mežu īpatsvars. Zviedri uzskata, ka visai drīz skujkokus tirgū aizstās lapu koksne. Mežu īpašnieku vidū turpina pieaugt viedoklis, ka lapu koku mežu komerciālā vērtība būs augstāka.

Nav pārsteidzoši, ka bērzs ir dominējošā koku suga lapu koku mežu vidū, veidojot divas trešdaļas no kopējā lapu koku mežu apjoma. Klimata pārmaiņu dēļ, kas palielina riskus mežā, arvien lielāku nozīmi iegūst jauktie meži. Zviedru eksperti uzskata, ka, piemēram, bērza un apses sajaukšanās meža platībās kļūs arvien izplatītāka.

Norvēģijas Mežsaimniecības aģentūra ir prognozējusi, ka nākamo 50 gadu laikā Skandināvijā divkāršosies lapu koku mežu īpatsvars. Zviedrijas mežu īpašnieki, visticamāk, mazāk stādīs skujkokus vietās, kur bērzs var

viegli pašatjaunoties. Zviedrijā bērziem kā vērtīgai koku sugai prognozē lielisku nākotni.